

Varhaiskasvatuskeskusten toimintatapa ja -mallit Seinäjoen kaupungissa

SEINÄJOKI

Sisällys

1. Varhaiskasvatuskeskusten toimintatapa	3
2. Haapaluoman varhaiskasvatuskeskus	6
2.1 Keskuksen toiminta pääpiirteittäin	6
2.2 Henkilökunnan työnkuvat ja vastualueet	7
2.3 Koulukuljetukset, siivous- ja ruokapalveluiden sekä kiinteistöpalveluiden järjestäminen	8
3. Honkakylän varhaiskasvatuskeskus	9
3.1 Keskuksen toiminta pääpiirteittäin	9
3.2 Henkilökunta ja vastualueet.....	10
3.3 Koulukuljetukset, siivous-, ruoka- ja kiinteistöpalveluiden järjestäminen.....	11
4. Keskusten erityisopetuksen järjestäminen, oppilashuolto ja yhteistyötahot.....	12
5. Toiminnan arviointi ja kehittäminen.....	13
LIITTEET	14
Liite 1 Vaka-keskuksen päiväjärjestys (esimerkki)	14
Liite 2 Esimerkki yhteisen toiminnan sisältöalueista (laadittu 2014)	15
Liite 3 Yhteinen työ varhaiskasvatuskeskuksessa –asiakirja (laadittu 2014).....	16
Liite 4 Varhaiskasvatuskeskusten esioppilaiden sekä ykkös- ja kakkosluokkaisten henkilökohtainen oppimisen seuranta –lomake.....	19
Liite 5 Varhaiskasvatuskeskusten esioppilaiden sekä ykkös- ja kakkosluokkaisten henkilökohtainen oppimissuunnitelma	21

1. Varhaiskasvatuskeskusten toimintatapa

Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatuskeskuksella tarkoitetaan 0-9 -vuotiaiden lasten varhaiskasvatus- ja perusopetusyksikköä. Toimintamalli mahdollistaa pienten lasten hoidon, kasvatuksen ja opetuksen toteuttamisen kokonaisuutena ja jatkumona. Malli tarjoaa lapselle mahdollisuuden kasvaa samassa paikassa, ja mahdollisuuksien mukaan tuttujen aikuisten kanssa, varhaiskasvatuksesta perusopetuksen 2. luokalle. Myös oppilaiden iltapäivähoito toteutetaan keskuksen samoissa tiloissa. Tilat suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne soveltuvat monenikäisten lasten pedagogiseksi ympäristöksi. Varhaiskasvatuskeskus poikkeaa tavanomaisista varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintamalleista sekä tilajärjestelyiltään että päivittäisen työskentelyn ja toiminnan osalta. Varhaiskasvatuskeskus toimii kokonaisuutena, jossa jokainen aikuinen vastaa omalta osaltaan toiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta. Henkilöstö toimii toisiaan ammatillisesti täydentäen niin, että lapsia opetetaan, ohjataan ja hoidetaan yhteisvastuullisesti. Varhaiskasvatuskeskukset toimivat Seinäjoella paikoissa, joissa kaksiohjaajaisen kyläkoulun lakkauttamisen vaihtoehtona oli mahdollista perustaa kyseinen yksikkö. Tämä vaati riittävän lapsimäärän lisäksi yhteistyöselvitykset kiinteistö-, ruoka- ja siivouspalveluiden kanssa. Siivous-, ruoka- ja kiinteistöpalveluiden järjestäminen on suunniteltu tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesta vastaamaan kunkin keskuksen tarpeita.

Varhaiskasvatuskeskuksen henkilökunnan määrä ja vaadittavat koulutustaustat ratkaistiin kunkin keskuksen kohdalla tarpeen mukaan ja ne voivat muuttua lapsimäärien vaihdellessa. Keskuksessa voi työskennellä luokanopettaja, koulunkäynninohjaaja sekä varhaiskasvatuksen henkilökuntaa. Varhaiskasvatuskeskuksessa henkilökunnan työhön kuuluu Seinäjoen kaupungin sivistyskeskuksen johto- ja toimintasäännössä määritellyt tehtävät. Työnkuvat ja vastuualueet saattavat kuitenkin poiketa jonkin verran tavanomaisista toiminnan luonteen ja mittakaavan vuoksi, joten ne sovitaan yksikkökohtaisesti ja kirjataan keskuksen toimintasuunnitelmaan.

Varhaiskasvatuskeskuksen lapset ovat iältään 0-9 -vuotiaita. Hallinnollisesta näkökulmasta keskuksessa on perusopetuksessa 0-2 -luokka tai 1-2 -luokka sekä tarvittaessa varhaiskasvatuskeskuksen esiopetusryhmä. Varhaiskasvatuspalvelu voi olla

ryhmäperhepäivähoitotoimintaa tai päiväkotiryhmä/-ryhmiä. Päiväjärjestys on rakennettu siten, että se mahdollistaa ulkoilun lisäksi muuta yhteistä toimintaa useamman kerran viikossa. Pohja mahdolliselle päiväjärjestykselle on liitteessä 1.

Toiminnan tavoitteet ja sisällöt pohjautuvat valtakunnallisiin, maakunnallisiin ja yksikkökohtaisiin varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä perusopetuksen suunnitelmiin. Toiminnan suunnittelu ja toteutus tapahtuvat henkilöstön vahvuudet hyödyntäen. Varhaiskasvatuskeskuksessa laaditaan vuosittain yksikkökohtainen toimintasuunnitelma, joka liitetään osaksi lähikoulun toimintasuunnitelmaa. Jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatus-, esiopetus- tai oppimissuunnitelma, joka toimii myös yhteistyövälineenä huoltajien kanssa. Oppimissuunnitelman laatiminen jokaiselle lapselle edesauttaa tavoitteiden toteutumista vaka-keskuksen työskentelymallissa. Pohjat henkilökohtaiselle oppimissuunnitelmalle sekä oppilaan edistymisen seuraamiselle ovat nähtävissä liitteissä 5 ja 6. Ne on laadittu lukuvuoden 2015-2016 alkaessa ja ne päivitetään vastaamaan uutta opetussuunnitelmaa. Vaka-keskusten työskentelymallissa oppilaiden tuntimäärät voivat poiketa joissain tapauksissa kaupungin muiden samalla luokka-asteella olevien tuntimääristä. Tällainen poikkeama saattaa johtua kuljetuskustannusten minimoimisesta ja iltapäivähoidon järjestämisestä tehokkaasti.

Toiminnan suunnittelu vaatii keskuksien henkilökunnilta tiivistä ja tavoitteellista yhteistyötä. Varhaiskasvatuskeskuksien arkea ovat joustavat ryhmittelyt eri-ikäisten lasten kesken kehityksen, tarpeiden, kiinnostuksen ja toiminnan mukaan. Yhteisen toiminnan jäsentämiseksi laadittiin 2014 voimassa olleiden Seinäjoen kaupungin perus- ja esiopetussuunnitelmien pohjalta liitteessä 2 näkyvät sisältöalueet silloin ajankohtaisten opetussuunnitelmien pohjalta. Liitteessä 4, Yhteinen työ varhaiskasvatuskeskuksessa, on eritelty tarkemmin yhteisen työn käsitettä ja ideoitu toiminnan mahdollisuuksia ennen toiminnan alkamista syksyllä 2014.

Työtavat ja toiminta muokkautuvat keskuksissa henkilökunnan kokemuksen, suunnittelun, kokeilun ja arvioinnin kautta. Uudet opetussuunnitelmat ovat osaltaan muokkaamassa toimintaa ja näyttämässä sille uusia suuntia. Valtakunnallisissa perus- ja esiopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa (2014) keskeistä ja yhteistä ovat laaja-alaisen osaamisen kokonaisuudet. Ne luovat pohjan toiminnalla myös vaka-keskuksissa.

Uuden opetussuunnitelman mukaiset esiopetuksen oppimiskokonaisuudet ovat nähtävissä alla olevasta taulukosta. Alkuopetuksen sisällöt on jaoteltu oppiainesisältöjen mukaan. Yhteistä toimintaa vaka-keskuksissa voi jäsentää esimerkiksi seuraavien sisältöalueiden avulla:

Vasun 2017 sisältöalueet (tulossa)					
Esiopetuksen sisällöt	Ilmaisun monet muodot	Kielen rikas maailma	Minä ja meidän yhteisömme	Tutkin ja toimin ympäristösämme	Kasvan ja kehityn
Alkuopetuksen sisällöt	AI KU KS MU LI	AI YMP UE MU	UE AI YMP	MA YMP	LI YMP
Vakan yhteisen työn sisältöalueet	Ilmaisu	Kieli	Minä ja muut	Tutkin ja toimin	Kasvan ja kehityn

Tietylle ajanjaksolle voidaan valita esimerkiksi teema, jota toteutetaan kaikkien näiden sisältöalueiden näkökulmasta. Opetussuunnitelmista löydettäviä teemojen lähteitä voivat olla esimerkiksi:

- Minä, perheeni ja muut läheiset
- Yhdessä toiminen
- Lähiympäristö
- Terveys, turvallisuus ja itsestä huolehtiminen
- Vuodenajat ja muut luonnonilmiöt
- Kirjallisuus: Sadut, tarinat, sarjakuvat, näytelmät, elokuvat
- Media
- Kulttuuriperintö
- Aika ja avaruus
- Kansainvälisyys
- Tunteet
- Juhlat

2. Haapaluoman varhaiskasvatuskeskus

2.1 Keskuksen toiminta pääpiirteittäin

Haapaluoman varhaiskasvatuskeskus on toiminut entisen Haapaluoman koulun tiloissa syksystä 2014 alkaen. Keskuksessa on 0-9 -vuotiaita lapsia, joista 0-5 -vuotiaita on ryhmäperhepäivähoitoryhmän verran ja 0-2 -luokkalaisia vuosittain vaihteleva määrä. Keskuksessa työskentelee aloitusvaiheessa luokanopettaja, lastentarhanopettaja, kaksi ryhmäperhepäivähoitajaa sekä koulunkäynninohjaaja. Lukuvuonna 2015-2016 Haapaluomalla ei ole koulunkäynninohjaajaa. Sen sijaan keskuksessa työskentelee vakakeskushuoltaja. 0-2 -luokan oppilaat ovat Toivolanrannan yhtenäiskoulun oppilaita ja he siirtyvät kolmannelle luokalle lähtien opiskelemaan Toivolanrantaan. Keskuksen esimiehinä toimivat Toivolanrannan yhtenäiskoulun rehtori sekä varhaiskasvatuksen aluejohtaja. Keskuksen henkilökunta vastaa ruuan jakamisesta ja siivouksesta.

Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa kaikki aikuiset huolehtivat kaikista lapsista yhteisvastuullisesti ja osallistuvat suunnitteluun, ohjaukseen sekä toimintaan. Haapaluomalla työskennellään noin kuukausittain vaihtuvien teemojen mukaisesti. Teemat saattavat lähteä lapsista ja muuttua lasten mielenkiinnon kohteiden mukaisesti. Lasten ideoita pyritään huomioimaan toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kerran viikossa koko varhaiskasvatuskeskuksen väki työskentelee yhdessä yhteisten puuhien parissa. Yhteinen toiminta voi olla esimerkiksi pistetyöskentelyä, erilaisia toimintaratoja, musiikkiliikuntaa tai draamaa. Jokainen aamu aloitetaan yhdessä yhteisen aamuhetken merkeissä. Suunnilleen kerran viikossa kaikille halukkaille on suunniteltu myös yhteinen ohjattu ulkoilu.

Haapaluoman varhaiskasvatuskeskusta ympäröi innostava ja monipuolinen ympäristö. Metsä kuuluu lähiympäristöön ja sitä hyödynnetään aina, kun se on mahdollista. Lapsilla on paljon tilaa touhuta sekä ulkona että sisällä. Myös sisällä ympäristö pyritään luomaan monipuoliseksi, innostavaksi ja omatoimisuuteen kannustavaksi. Lapsia Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa on sen verran, että yksilöllisyydestä on muokkautunut yksi ehdoton erityispiirre. Aikuisella on paljon aikaa lapsille. Lapset tulevat siten tutuiksi ja eriyttäminen tärkeäksi päivittäiseksi elementiksi.

2.2 Henkilökunnan työnkuvat ja vastualueet

Seuraavassa on kuvattu lyhyesti kunkin Haapaluomalla vaka-keskuksessa mahdollisesti työskentelevän ammattiryhmän erityisiä vastuualueita. Tarkemmat toimenkuvat ovat nähtävissä liitteessä 3.

Luokanopettaja vastaa pedagogisesti 0-2 -luokkien oppilaista yhdessä lastentarhanopettajan kanssa. Haapaluomalla luokanopettaja toimii lähiesimiehenä vaka-keskuksessa, jolloin hän vastaa keskuksen päivittäisestä toiminnasta ja suunnittelutyöstä. Hän osallistuu sovitulla tavalla lähikoulun kokouksiin ja toimii vastuuhenkilönä esimerkiksi vierailijoiden suhteen. Hän myös vastaa keskuksen internetsivuista.

Lastentarhanopettaja toimii työparina luokanopettajan kanssa ja vastaa yhdessä luokanopettajan kanssa esioppilaiden opettamisesta. Hän vastaa pedagogisesti 0-5-vuotiaista ja mm. päivähoidon työvuoroista. Lastentarhanopettaja toimii Haapaluomalla luokanopettajan varahenkilönä tarpeen vaatiessa.

Ryhmäperhepäivähoitajat vastaavat 0-5-vuotiaiden hoidosta ja kasvatuksesta yhdessä lto:kan kanssa sekä osallistuvat ruokahuolto- ja siivoustehtäviin. Työhön kuuluu myös kaikenikäisten lasten ohjaamista.

Vakakeskushuoltaja huolehtii keskuksen tilojen ja tekstiilien puhtaanapidosta, osallistuu ruokahuoltoon liittyviin tehtäviin sekä avustaa lasten hoitamisessa ja ohjaamisessa.

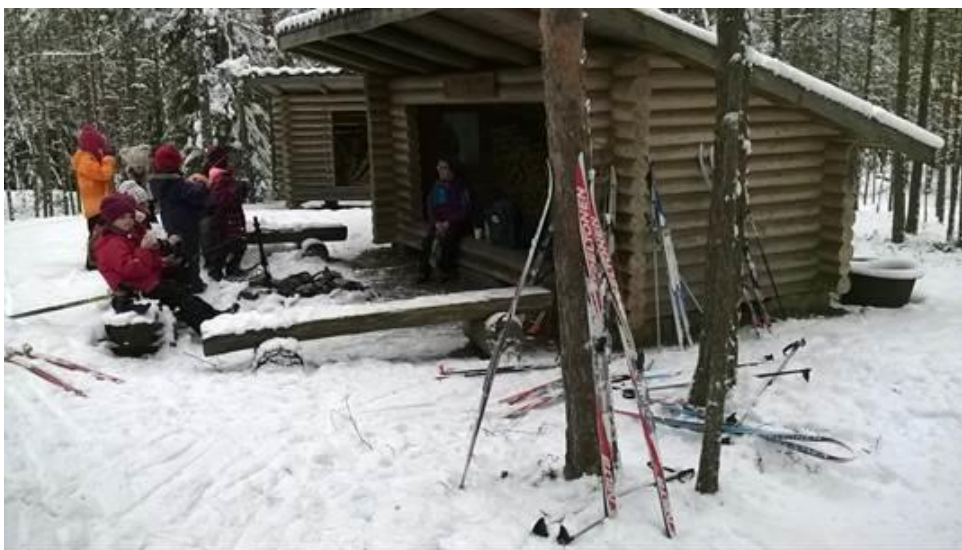

2.3 Koulukuljetukset, siivous- ja ruokapalveluiden sekä kiinteistöpalveluiden järjestäminen

Koulukuljetukset järjestetään sivistyskeskuksen koulukuljetussäännön periaatteiden mukaisesti. Kuljetukset linkittyvät pääkoulun kuljetuksiin siten, että VAKA-keskuksessa ja pääkoulussa opiskelevat oppilaat voivat kulkea samoilla kyydeillä. Lyhyempinä koulupäivinä, kun tarvitaan ns. iltapäivän välikuljetuksia, reitit ja koulun työajat aikataulutetaan siten, että pääkoulusta tulevilla välikyydeillä kyetään hoitamaan myös VAKA-keskuksen välikyydit. Erilliskyytejä VAKA-keskukseen ja VAKA-keskuksesta kotiin ei järjestetä.

Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksen mallissa keskuksen henkilökunta huolehtii tilojen siivoamisesta kohdassa 2.2. olevan työnjaon mukaisesti. Siivoamisen tiheydestä ja laadusta eri tilojen kohdalla on sovittu siivouspalveluiden kanssa ja ne ovat linjassa kaupungin yleisten ohjeiden kanssa. Esimerkiksi vähemmällä käytöllä olevia liikuntatiloja siivotaan muita tiloja harvemmin. Suursiivouksien hoidosta sovitaan erikseen.

Ruokapalvelu on Haapaluomalla järjestetty pienen yksikkökoon vuoksi siten, että ruoka haetaan henkilökunnan toimesta Toivolannan koulun keittiöltä. Keskuksen henkilökunta jakaa ruuan ja hoitaa kattamisen, siistimisen ja tiskauksen. Toimintaohjeet koulujen sekä ruoka- ja siivouspalveluiden yhteistyöhön ovat luettavissa Arvioinnilla ja laadulla hyviin tuloksiin – Laatu- ja arviointijärjestelmä Seinäjoen peruskouluissa - julkaisusta.

3. Honkakylän varhaiskasvatuskeskus

3.1 Keskuksen toiminta pääpiirteittäin

Honkakylän varhaiskasvatuskeskus toimii Honkakylän koulun entisissä, remontoituissa tiloissa. Keskuksen lapset ovat iältään 0-9 -vuotiaita ja jakaantuvat hallinnollisesti 0-3 -vuotiaiden ja 3-5 -vuotiaiden ryhmään, esioppilaisiin sekä 1-2 -luokkaan. Honkakylän varhaiskasvatuskeskuksessa saavat esiopetusta myös Alaviitalan koulun alueen esioppilaat. Toisen luokan jälkeen oppilaat siirtyvät Alaviitalan kouluun. Honkakylän varhaiskasvatuskeskuksen toiminta on käynnistynyt vähitellen lukuvuoden 2015–2016 aikana. Täydellä lapsimäärällä keskus toimii syksystä 2016 alkaen.

Honkakylässä työskentelee päiväkodin johtaja, luokanopettaja, lapsilukuun suhteutettu määrä päiväkodin opettajia sekä lastenhoitajia, avustaja/iltapäiväkerhon ohjaaja, kokki ja vakakeskushuoltaja. Toiminta ja kasvattajien työnjako muokataan lukuvuosittain sen mukaan, miten lapset ikäryhmittäin jakautuvat. Päiväkodin johtaja toimii keskuksen lähiesimiehenä, vastaten keskuksen päivittäisestä toiminnasta ja suunnittelutyöstä. Hänen esimiehensä on päivähoidon aluejohtaja. Luokanopettajan esimies on Alaviitalan koulun johtaja. Luokanopettaja vastaa pedagogisesti 1-2 - luokkien oppilaiden opetuksesta. Honkakylässä esioppilaat ovat pääasiassa hallinnollisesti omana ryhmänään yhden päiväkodin opettajan vastuulla. Yhdysluokan rakenteeseen saattaa vaikuttaa esioppilaiden määrä ja jonakin lukuvuonna kysymykseen voi tulla myös 0-2 -luokka. Luokanopettaja ja esiopettaja toimivat työparina. Päiväkodinopettajat vastaavat pedagogisesti 0-6-vuotiaista. Lastenhoitajat vastaavat 0-5-vuotiaiden hoidosta ja kasvatuksesta yhdessä päiväkodin opettajien kanssa.

Vakakeskusohjaaja toimii 1-2 - luokan ohjaajana tarpeen mukaan luokanopettajan ja lastentarhanopettajan kanssa yhteistyössä. Siivouksesta ja vaatehuollosta huolehtii vakakeskushuoltaja, jonka toimenkuva vastaa päiväkotihuoltajan toimenkuvaa. Aamupalan, lounaan ja välipalan valmistaa kokki keskuksen omassa keittiössä. Vaka-keskuksessa noudatetaan siivous- ja ruokapalveluiden osalta muiden yksiköiden tavoin kaupungin yhteisiä toimintaohjeita. Ne ovat luettavissa Arvioinnilla ja laadulla hyviin tuloksiin – Laatu- ja arviointijärjestelmä Seinäjoen peruskouluissa -julkaisusta. Kiinteistöpalveluista huolehtii Seinäjoen kaupungin kiinteistöpalvelut.

Lähtökohtana toiminnassamme ovat lapsilähtöisyys, toiminnallisuus, osallisuus, yhteisöllisyys ja yhteinen työ. Kaikki aikuiset osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen ja huolehtivat kaikista lapsista. Kerran viikossa koko varhaiskasvatuskeskuksen väki työskentelee yhdessä erilaisten, vaihtuvien teemojen ja toiminnallisten vaihtoehtojen parissa. Honkakylässä meillä on käytössä rakennettua ja luonnontilaista ympäristöä. Koulun piha-alue ja lähimetsä luovat mahdollisuudet monipuoliseen liikuntaan, tutkimiseen, havainnointiin ja kokemiseen. Koulurakennuksessa ovat verstaas, liikuntasali, pikkukeittiö ja muista vastaavia tiloja, joissa voimme toteuttaa pienryhmätoimintaa eri muodoissa. Visiomme on luoda oppimisympäristö, jossa lapsi voi liikkua/ valita erilaisten toimintojen välillä, löytäen hänelle sopivimman ja kiinnostavimman tavan oppia ja omaksua uutta, leikkiä ja viihtyä.

3.2 Henkilökunta ja vastualueet

Seuraavassa on kuvattu lyhyesti kunkin Honkakylän vaka-keskuksessa mahdollisesti työskentelevän ammattiryhmän erityisiä vastuualueita. Tarkemmat toimenkuvat ovat nähtävissä liitteessä 3.

Päiväkodinjohtaja toimii lähiesimiehenä vaka-keskuksessa ja vastaa keskuksen päivittäisestä toiminnasta ja suunnittelutyöstä.

Luokanopettaja vastaa pedagogisesti 1-2 -luokkien oppilaiden opetuksesta. Hän osallistuu sovitulla tavalla lähikoulun kokouksiin ja toimii päiväkodin johtajan varahenkilönä.

Päiväkodin opettaja vastaa pedagogisesti 0-6-vuotiaista.

Vakakeskusohjaaja toimii ohjaajana luokanopettajan ja lastentarhanopettajan ohjeiden mukaan ja heidän kanssaan yhteistyössä sekä vastaa iltapäivätoiminnasta.

Hoitajat vastaavat 0-5-vuotiaiden hoidosta ja kasvatuksesta yhdessä lto:kanssa, osallistuvat ruokahuolto- ja siivoustehtäviin, työhön kuuluu myös kaikenikäisten lasten ohjaamista.

Vakakeskushuoltaja huolehtii keskuksen tilojen ja tekstiilien puhtaanapidosta, osallistuu ruokahuoltoon liittyviin tehtäviin sekä avustaa lasten hoitamisessa ja ohjaamisessa.

Lisäksi keskuksessa työskentelee **kokki**.

3.3 Koulukuljetukset, siivous-, ruoka- ja kiinteistöpalveluiden järjestäminen

Koulukuljetukset järjestetään sivistyskeskuksen koulukuljetussäännön periaatteiden mukaisesti. Kuljetukset linkittyvät pääkoulun kuljetuksiin siten, että VAKA-keskuksessa ja pääkoulussa opiskelevat oppilaat voivat kulkea samoilla kyydeillä. Lyhyempinä koulupäivinä, kun tarvitaan ns. iltapäivän välikuljetuksia, reitit ja koulun työajat aikataulutetaan siten, että pääkoulusta tulevilla välikyydeillä kyetään hoitamaan myös VAKA-keskuksen välikyydit. Erilliskyytejä VAKA-keskukseen ja VAKA-keskuksesta kotiin ei järjestetä.

Honkakylässä siivouksesta huolehtii vaka-keskushuoltaja, jonka toimenkuva vastaa päiväkotihuoltajan toimenkuvaa. Aamupala, lounas ja päivällinen valmistetaan omassa keittiössä. Pienet varhaiskasvatusikäiset ruokailevat omassa ryhmässään ja 3-9 -vuotiaat yhteisessä ruokahuoneessa. Vaka-keskuksessa noudatetaan siivous- ja ruokapalveluiden osalta muiden yksiköiden tavoin kaupungin yhteisiä toimintaohjeista. Ne ovat luettavissa Arvioinnilla ja laadulla hyviin tuloksiin – Laatu- ja arviointijärjestelmä Seinäjoen peruskouluissa -julkaisusta. Kiinteistöpalveluista huolehtii Seinäjoen kaupungin kiinteistöpalvelut.

4. Keskusten erityisopetuksen järjestäminen, oppilashuolto ja yhteistyötahot

Varhaiskasvatuskeskuksen erityisopetus järjestetään keskuksessa olevien lasten tarpeista lähtien. Tavoitteena on, että keskuksen erityisopetuksen hoitaisi yksi henkilö sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen puolella, mikäli resurssit ja erityisopettajan koulutus sen mahdollistavat. Tällä tarkoitetaan sitä, että vaka-keskuksessa työskentelevällä erityisopettajalla tulee olla lain (1998/986) mukainen kelpoisuus perusopetuksen opettajaksi. Perusopetuksessa oleville oppilaille erityisopetuksen resurssia myönnetään samalla periaatteella kuin muihinkin kouluihin. Varhaiskasvatus arvioi erityisen tuen resurssin omalta osaltaan. Se saattaa vaihdella vuosittain varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa olevista lapsista riippuen. Myös erityisopetuksen rytmityksestä vaka-keskuksessa on hyvä käydä keskustelua tarvetta kartoitettaessa: Esimerkiksi pidempi aika joka toinen viikko voi vastata tarvetta paremmin kuin lyhyt aika viikoittain.

Varhaiskasvatuskeskuksissa laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma voi olla yhteinen pääkoulun kanssa. Seinäjoen kaupungin johtava koulukuraattori toimii keskusten kuraattorina vastaten esikoululaisten ja perusopetuksen oppilaiden oppilashuollosta.

Varhaiskasvatuskeskus tekee tiivistä yhteistyötä lasten vanhempien sekä alueen perusopetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden kanssa, joista tärkeimpiä ovat lähikoulu ja alueen varhaiskasvatuspalvelut. Muita mahdollisia yhteistyötahoja ovat mm. neuvola ja kouluterveydenhuolto, seurakunta, kirjasto sekä vanhempainryhmä tai -yhdistys.

5. Toiminnan arviointi ja kehittäminen

Varhaiskasvatuskeskuksen henkilökunta arvioi toimintaansa esimiesten ohjeiden mukaan samalla tavoin kuin kaupungin muukin varhaiskasvatus- ja perusopetushenkilöstö. Toiminnan arviointi tapahtuu säännöllisin väliajoin ja tältä pohjalta henkilökunta kehittää käytäntöjään ja toiminnan sisältöä. Toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä huomioidaan lasten ja vanhempien mielipiteet. Yksikön esimiehet ovat mukana arviointi- ja kehittämistyössä. Keskusten käynnistymisvaiheessa toiminnan tai yksittäisten käytänteiden arvioinnille ja kehittämiselle saattaa olla tarvetta tavanomaista arviointia tiheämmin. Keskusten lähiesimies (luokanopettaja/lastentarhanopettaja) arvioi tätä tarvetta yhdessä esimiesten kanssa ja käsittelee asioita henkilöstön kanssa tarpeen mukaan. Keskusten vastaavat tekevät keväisin esi- ja perusopetuksen lukuvuosiarviointipohjien mukaiset raportit toiminnastaan. Varhaiskasvatuskeskusten suunnitteluvaiheessa toiminut valmistelutyöryhmä jatkaa keskusten kehittämis- ja seurantatyöryhmänä, joka kokoontuu tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuskeskusten valmistelutyöryhmä:

Perusopetusjohtaja	Jari Jaskari
Varhaiskasvatusjohtaja	Aija-Marita Näsänen
Rehtori	Kari Kunnari
Koulunjohtaja	Arto Rundgren
Aluejohtaja	Eija Ikola
Aluejohtaja	Mari Koski-Aho
Vaka-keskusten luokanopettajat	Kirsi Lilja, Marja Pellonpää
Kehittäjäopettaja	Hanna Tanhuamäki

Varhaiskasvatuskeskusten kehittämis- ja seurantaryhmä:

Perusopetusjohtaja	Jari Jaskari
Varhaiskasvatusjohtaja	Aija-Marita Näsänen
Koulunjohtaja	Arto Rundgren
Aluejohtaja	Eija Ikola
Aluejohtaja	Mari Koski-Aho
Vaka-keskuksen vastaava, päiväkodin johtaja	Paula Kari
Vaka-keskuksen vastaava, luokanopettaja	Kirsi Lilja
Vaka-luokanopettaja	Johanna Riipi
Kehittäjäopettaja	Hanna Tanhuamäki

LIITTEET

Liite 1 Vaka-keskuksen päiväjärjestys (esimerkki)

	Hoitolapset	Esi- ja alkuoppilaat
8.00	Aamupala	
8.30	Yhteinen/oma toiminta (2 oppituntia)	
10.00	Ulkoilu	
		10.30-11.15 oppitunti
11.15	Ruokailu	
	Päivälepo	Välitunti
		12-12.45 oppitunti
		12.45-13.30 jakotunti
14.00	Välipala	
	Hoito/iltapäivähoito	

Mahdolliset yhteisen toiminnan sisältöalueet vaka-keskuksessa

Kieli, vuorovaikutus ja viestintä (ai)	Ympäristö- ja luonnontieto	Matematiikka
Uskonto ja etiikka	Fyysinen ja motorinen kehitys (li, ks)	Taide, kulttuuri ja estetiikka (ks, ku, mu)

Näiden lisäksi alkuopetuksen oppilaille opetetaan englantia kaupungin suunnitelman mukaisesti.

Liite 3 Yhteinen työ varhaiskasvatuskeskuksessa –asiakirja (laadittu 2014)

Asiakirja on laadittu toiminnan pedagogisen kehittämisen pohjaksi syksyllä 2014 ja on siten kaupungin vanhojen opetussuunnitelmien mukainen

Seinäjoen kaupunki
Kehittäjäopettaja
Hanna Tanhuamäki

Yhteinen työ vaka-keskuksessa

Varhaiskasvatuskeskus toimii kokonaisuutena, jossa jokainen aikuinen vastaa toiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta. Vaikka luokanopettaja kantaa pedagogisen vastuun esi- ja alkuopetusikäisten opettamisesta ja päivähoidon henkilökunta vastaa varhaiskasvatusikäisten toiminnasta, lapsia opetetaan, ohjataan ja hoidetaan yhteisvastuullisesti. Päiväjärjestyksessä on ulkoilun lisäksi muuta yhteistä toimintaa useamman kerran viikossa. Seuraavassa on taustaa siitä mihin tuo yhteinen toiminta pohjautuu ja ideoita mitä se voi pitää sisällään.

Oppimissuunnitelman laatiminen jokaiselle oppilaalle edesauttaisi tavoitteiden toteutumista vaka-keskuksen työskentelymallissa. Yhteisen toiminnan edellytyksenä on **yhteinen suunnittelutyö**. Siinä on etsittävä toimiva malli juuri teidän tiimille, jotta se rikastaisi enemmän kuin kuormittaisi.

Tavoitteet

Seinäjoen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmassa todetaan, että: ”Alkuopetuksessa tuetaan, vahvistetaan ja kehitetään varhaiskasvatuksessa luotua taito- ja tietopohjaa sekä oppimisasenteita. Esi- ja alkuopetus muodostavat kokonaisuuden, jossa keskeiset tavoitteet ovat yhteiset.” Tämä näkökulma tekee yhteisen työn varhaiskasvatuskeskuksessa mielekkääksi ja vaivattomaksi. Liitteessä yksi on kaupungin opetussuunnitelman Esi- ja alkuopetus kohdan tavoitteet ja sisällöt, joista löytyy hyvä pohja esi- ja alkuopetuksen ryhmän toiminnalle myös varhaiskasvatuskeskuksen toimintamallissa. Yhteisen toiminnan tavoitteet ovat varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman sekä perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteita ja ne ovat nähtävissä em. suunnitelmista. Sisältöalueiden nimikkeet vaihtelevat jonkin verran suunnitelmien välillä, mutta tavoitteissa on erittäin paljon yhteneväisyyttä.

Yhteisen toiminnan sisältöjä

Toimintaa voidaan jäsentää esimerkiksi seuraavien sisältöalueiden avulla:

- Kieli, vuorovaikutus ja viestintä (äidinkieli)
 - Matematiikka
 - Ympäristö- ja luonnontieto
 - Fyysinen ja motorinen kehitys (liikunta, kuvataide, käsityö)
 - Taide, kulttuuri ja estetiikka (kuvataide, käsityö, musiikki)
 - Uskonto ja etiikka
- (Näiden lisäksi 2lk.:n oppilaille tulee opettaa englantia.)

Näiden sisältöalueiden alle on sisällytettävissä myös perusopetuksen aihekokonaisuudet. Sisällöt voivat opetussuunnitelmiin pohjautuen olla esimerkiksi seuraavanlaisia:

Kieli, vuorovaikutus ja viestintä

- Sadut, tietotekstit, runot, lorut, riimit
- Keskustelu, kysyminen, vastaaminen
- Ilmais- ja eläytymisharjoitukset
- Kirjainten ja äänteiden tutkiminen ja niillä leikkiminen
- Pienimuotoinen nukketeatteri ja muu aikuisen tai lasten esiintyminen
- Kouluikäisten lukuhetket pienemmille

Matematiikka

- Luokittelu, vertaaminen, laskeminen ja mittaaminen ovat yhteisiä sisältöjä ja niitä voi toteuttaa esim. erilaisissa leikeissä. Tässä sisältöalueessa tavoitteet poikkeavat vaka-keskuksen ikäryhmillä paljon toisistaan ja siksi yhdessä oppiminen on matematiikan osalta haasteellista toteuttaa.

Ympäristö- ja luonnontieto

- Luonnon ilmiöiden havainnointi (sää, vuodenajat, kasvit, eläimet...)
- Lähiympäristöön tutustuminen pienillä retkillä
- Luonnon kunnioittaminen ja suojeleminen
- Luonnon tutkiminen sekä ulkona että sisällä esim. kirjoista tai netistä

Fyysinen ja motorinen kehitys

- Leikit ja pelit
- Laululeikit ja lorut, joihin liittyy liike
- Hienomotoriset harjoitukset (piirtäminen, muovailu, askartelu...)
- Temppu- ja tehtäväradat, ketteryys harjoitukset
- Yhteiset ulkoliikuntatuokiot ja retket lähiympäristöön
- Musiikkiliikunta ja tanssi
- Erilaisten välineiden käsittely (pallot, hernepussit...)
- Oman kehon ja tilan hahmottaminen

Taide, kulttuuri ja estetiikka

- Piirtäminen, maalaaminen, askartelu, muovailu, rakentelu, paperin revintä ja leikkaus, erilaiset paperi-, lanka- ja puutyöt
- Lapselle läheisen ympäristön, taidekuvien ja lastenmedian tarkastelu
- Musiikkielämykset, laulamien, soittaminen, rytmiharjoitukset, tanssi
- Lastenkirjallisuus

Uskonto ja etiikka

(Uskonto- ja eettistä kasvatusta toteutetaan lasten perheiden katsomukselliset taustat huomioiden)

- Sadut, leikit, roolileikit ja keskustelut: Itsetunnon kehittyminen, toisen ihmisen ja ympäristön kunnioittaminen, oikea ja väärä, yhteiset säännöt, ristiriitatilanteiden ratkaiseminen, suvaitsevaisuus
- Juhlapyhät, hengelliset laulut ja virret
- Yhteistyö seurakunnan lapsi- ja varhaisnuorisotyön kanssa
- Elämän taitekohtien käsittely ja roolileikit: ristiäiset, konfirmaatio, häät, hautajaiset

Menetelmät

Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatuksen suunnitelmissa on tuotu hienosti esille lapsen luontaiset tavat oppia: leikki, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen ilmaisu. Nämä sopivat hyvin myös varhaiskasvatuskeskuksen yhteisten oppimistilanteiden menetelmiksi. Seuraavassa on vaka-ikäisten lasten oppimisen ohjaamiseen soveltuvia menetelmiä. Keksitte varmasti niitä lisää, mutta toivon listasta olevan apua ainakin alkuvaiheessa toimintaa suunniteltaessa:

- Leikki: Erilaiset yhteisleikit, mielikuvitusleikit, laulu- ja loruleikit, roolileikit
- Sadut, kuvakirjat ja muut lastenkirjat, kertomukset, tietotekstit
- Keskustelu, kysyminen, kertominen
- Runot ja riimittelyt
- Keppi- tai käsinukkenäytelmät
- Lasten lukemat ja kirjoittamat tekstit
- Muut pienet lasten esitykset tai koululaisten esitelmät
- Sadutus (kouluikäiset voi kirjoittaa pienten kertomuksia)
- Lasten, asioiden ja esineiden laskeminen, luokittelu, vertaaminen ja mittaaminen
- Asioiden, esineiden ja luonnonilmiöiden tutkiminen, havainnointi ja raportointi
- Viikonpäivän, päivämäärän, kuukauden, vuodenajan, sään ja kellon harjoittelu
- Pienet retket, luonnon tutkiminen, liikennekasvatus
- Musiikin kuuntelu, laulaminen, soittaminen, musiikkiliikunta ja tanssi
- Ikätasoiset pelit (ja palapelit) pienryhmissä
- Temppu- ja tehtäväradat, ketteryysharjoitukset, kehon hahmottamisen harjoitukset
- Ulkoliikuntatuokiot ja ulkoleikit,
- Piirtäminen, maalaaminen, askartelu, muovailu, rakentelu, paperin revintä ja leikkaus, erilaiset paperi-, lanka- ja puutyöt (pienryhmissä ikä- tai taitotason mukaan tai sekaryhmissä)
- Lasten suunnittelemat ja toteuttamat toiminnot (koululaisten rakentama ja ohjaama kauppaleikki, askartelu tms.)

Luokaa omat työskentelymallit: Yhteiset hetket, pienryhmätyöskentely, pistetyöskentely, joustavat ryhmittelyt, teemaviikot/-kuukaudet, lukukausittaiset yhteiset teemat, juhlat, juhlapäivät ja niiden valmistelu, kasvattajien vastuupäivät tai vastuualueet, koululaisten vastuutehtävät, kummitoiminta...

Johtotähtenä voisi olla:

*"Vallaton vuorovaikutus, oivaltamisen onni,
oppimisen ilo ja riemu, kasvamisen kauneus
ja menetelmien monimuotoisuus."*

Liite 4 Varhaiskasvatuskeskusten esioppilaiden sekä ykkös- ja kakkosluokkaisten henkilökohtainen oppimisen seuranta -lomake

Lomake on laadittu lukuvuoden 2015 alkaessa ja on siten kaupungin vanhojen opetussuunnitelmien mukainen. Lomaketta päivitetään.

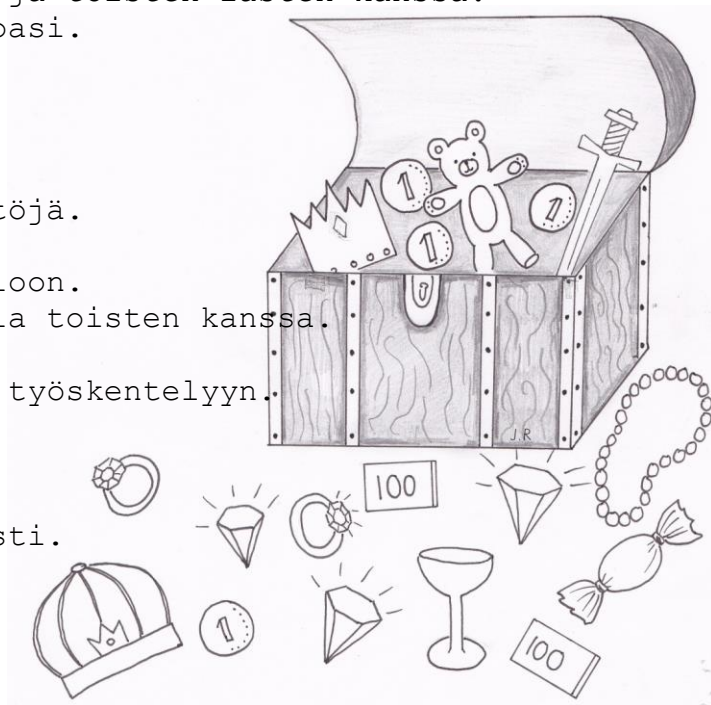
Varhaiskasvatuskeskusten esioppilaiden sekä ykkös- ja kakkosluokkaisten

Henkilökohtainen oppimisen seuranta

Nimi: _____

VUOROVAIKUTUS- JA TYÖSKENTELYTAIDOT SEKÄ KÄYTTÄYTYMINEN

1. Hallitset esikoululaisen arkitaidot.
2. Hallitset esikoululaisen motoriset taidot.
3. Tulet toimeen aikuisten ja toisten lasten kanssa.
4. Osaat odottaa omaa vuoroasi.
5. Osaat viitata.
6. Annat muille työrauhan.
7. Kuuntelet toisia.
8. Toimit ohjeiden mukaan.
9. Noudatat sovittuja sääntöjä.
10. Osaat ilmaista itseäsi.
11. Osaat ottaa toiset huomioon.
12. Osaat neuvotella ja sopia toisten kanssa.
13. Toimit kohteliaasti.
14. Pystyt oma-aloitteiseen työskentelyyn.
15. Yrität parhaasi.
16. Huolehdit välineistäsi.
17. Huolehdit läksyistäsi.
18. Työskentelet huolellisesti.

ÄIDINKIELI

Lukeminen

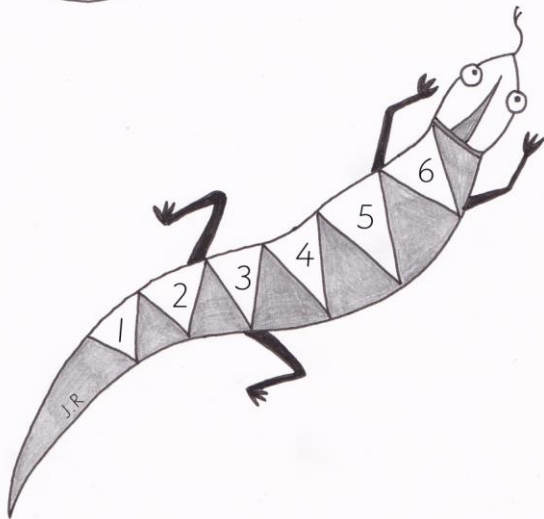
1. Olet kiinnostunut kirjaimisesta ja lukemisesta.
2. Tunnistat joitakin kirjaimia.
3. Osaat tavuttaa sanoja.
4. Osaat riimitellä.
5. Tunnistat sanan alkuäänteen.
6. Tunnistat kaikki kirjaimet.
7. Osaat yhdistää äänteitä tavuiksi.
8. Luet lyhyitä sanoja.
9. Luet pitkiä sanoja.
10. Luet lauseita.
11. Muistat lukemasi.
12. Luet ja ymmärrät lyhyitä juonellisia tarinoita.
13. Luet ja ymmärrät tietotekstiä.
14. Osaat tehdä johtopäätöksiä lukemastasi.

Kirjoittaminen

1. Harjoittelet kirjainmuotoja.
2. Osaat kirjoittaa suuraakkoset.
3. Osaat äänne-kirjainmerkki vastaavuuden.
4. Osaat tavuttaa.
5. Kirjoitat lyhyitä tavuja.
6. Kirjoitat sanoja.
7. Muistat sanavälit.
8. Kirjoitat lauseita.
9. Osaat kirjoittaa pienen tarinan.
10. Käytät isoa alkukirjainta ja lopetusmerkkiä.
11. Kirjoitat pitkiä sanoja melko virheettömästi.
12. Kirjoitat sujuvasti lauseita ja tarinoita.

Muut äidinkielen taidot

1. Ymmärrät ja noudatat ohjeita.
2. Olet kiinnostunut kirjoista.
3. Kerrot omista kokemuksistasi.
4. Osallistut ilmaisharjoituksiin.
5. Luet kirjoja.
6. Olet harjoitellut tiedonhankintaa.

MATEMATIIKKA

1. Olet kiinnostunut numeroista ja laskemisesta.
2. Ymmärrät matemaattisen vertailun käsitteitä (esim. enemmän, vähemmän).
3. Ymmärrät lisäämisen ja vähentämisen arkitilanteessa.
4. Hallitset lukujonon 0-20.
5. Osaat lukukäsitteen 0-10 (lukumäärä, -sana ja symboli).
6. Osaat hajotelmat lukualueella 0-10.
7. Osaat päässälaskuja lukualueella 0-10.
8. Osaat kymmenylityksen.
9. Ymmärrät geometrian peruskäsitteitä.
10. Hallitset lukualueen 0-100.
11. Ymmärrät mittaamisen periaatteen.
12. Ymmärrät yksinkertaisia murtolukuja.
13. Osaat vaaditut kertotaulut.
14. Hallitset lukualueen 0-1000.

Liite 5 Varhaiskasvatuskeskusten esioppilaiden sekä ykkös- ja kakkosluokkaisten henkilökohtainen oppimissuunnitelma

Lomake on laadittu lukuvuoden 2015 alkaessa ja on siten kaupungin vanhojen opetussuunnitelmien mukainen. Lomaketta päivitetään.

Varhaiskasvatuskeskuksen esioppilaan, ykkös- ja kakkosluokkalaisen **HENKILÖKOHTAINEN OPPIMISSUUNNITELMA**

Oppilaan tiedot	Oppilaan nimi	Luokka-aste
	Päivämäärä	
Oppimissuunnitelman tiedot	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot sekä käyttäytyminen	
	Kielelliset valmiudet ja äidinkieli	
Oppimissuunnitelman tiedot jatkuu	Matemaattiset valmiudet ja matematiikka	
Muuta		